
CBK ZUIDOOST

CBK Zuidoost (voluit Centrum Beeldende Kunst Zuidoost) faciliteert productie en beleving van actuele beeldende kunst. Met een interculturele handelswijze, publieksgerichte programmering en samenwerkingen met circa vijftig instellingen trekt het centrum een zeer divers publiek en verbindt daarbij de eigen buurt met de rest van de stad.

In de periode 2021-2024 wil CBK Zuidoost jaarlijks 26 projecten realiseren, met voortzetting van de categorieën: 'tentoonstellingen', 'educatie & participatie', 'kunstuitleen & kadoshop' en 'opdrachten & *artist in residence*'. CKB Zuidoost programmeert jaarlijks minstens twee thematische groepstentoonstellingen en zal dit voortzetten in 2021-2024. Deze tentoonstellingen zijn intersectioneel van aard en leggen veelal de focus op identiteitsvormende zaken.

CBK Zuidoost wil zich vernieuwen op uitvoerend en strategisch niveau en introduceert daarvoor een aantal initiatieven. Zo wordt klankbordgroep CBK Zuidoost Young opgericht, een middel voor doelgroepgerichte marketing en een bron van kwalitatieve feedback op het functioneren van de instelling. Hybride leer- en werkplekken worden in

samenwerking met MBO College Zuidoost en projectontwikkelaar CBRE opgezet in de vorm van een semipermanente annex, waar eerst een pilot voor gedraaid wordt.

Andere programma's beslaan een workshopreeks voor jong adolescenten – met stimulering tot doorstroom naar het kunstvakonderwijs; een programma vanuit het personeelsbeleid voor coaching van potentiële medewerkers; en een apart programma voor talentontwikkeling voor curatoren van kleur. CBK Zuidoost zet zich zo verder in om (potentiële) kunstenaars die nog niet in het museale circuit zijn gebracht een plek te geven.

ADVIES

Artistiek belang

CBK Zuidoost heeft zijn doelstellingen helder uiteengezet. Het tonen van een intercultureel perspectief is, net als de directe leef- en beleevingswereld van het publiek, richtinggevend in de programmering van CBK Zuidoost. De samenleving van Zuidoost, met een Caraïbisch-Afrikaanse identiteit, is steeds de inspiratiebron. De Amsterdamse Kunstraad heeft waardering voor het feit dat de instelling al jaren diep verbonden is met het lokale leven en werkt vanuit een sterk gemeenschapsgevoel. Dit maakt CBK Zuidoost uniek binnen het veld van de presentatie-instellingen. Wanneer binnen een bepaald onderwerp een specifiek intercultureel narratief ontbreekt, geeft de organisatie opdracht aan een kunstenaar voor het maken van nieuw werk. De programmering krijgt structureel vorm in relatie met publiek en maatschappelijke partners, waarmee CBK Zuidoost niet alleen kunstkeners trekt, maar ook mensen die interesse hebben in het onderwerp.

CBK Zuidoost is ook actief in de broedplaats Heesterveld Creative Community (HCC) met *hands on*-activiteiten zoals workshops voor kinderen en volwassenen. Deze ruimte wordt tevens gebruikt door kunstenaars die met buurtbewoners willen samenwerken of voor kunstenaars-gedreven initiatieven als tijdelijke maak- of presentatieplek.

Broedplaats HCC is ook de locatie voor het internationale gastenverblijf voor kunstenaars die worden uitgenodigd in het kader van het programma BijlmAIR. In dit programma zijn altijd drie posities gereserveerd voor buitenlandse kunstenaars, waarbij wordt samengewerkt met verschillende kunstinstellingen en musea die zelf kunstenaars kunnen voordragen. In 2020 draagt het Stedelijk Museum bijvoorbeeld kunstenaar Rinaldo Klas uit Paramaribo aan. Het werk dat Klas zal ontwikkelen gedurende zijn residentie, zal ook getoond worden in de aanstaande Suriname-tentoonstelling van het Stedelijk Museum Amsterdam.

De vier onderscheiden programmalijnen worden ingevuld op basis van de algemene missie en visie, maar kennen elk een eigen proces en eigen identiteit.

De kunstraad waardeert het dat CBK Zuidoost zich sterk maakt voor opdrachten voor kunst in de openbare ruimte en het goede voorbeeld geeft. Voor dit integrale programmabeleid, met ruimte voor onderzoek en debat, overlegt CBK Zuidoost met stakeholders zoals het Stadscuratorium. Het merendeel van de aankopen van CBK Zuidoost komt interactief tot stand, waarbij in veel gevallen burgercommissies een rol spelen als adviseur. Dezelfde werkwijze wordt toegepast in het opdrachtenbeleid voor kunst in de openbare ruimte. Zo is het Mandela gedenkteken in het Nelson Mandelapark, het voormalige Bijlmerpark, mede tot stand gekomen na uitvoerig overleg met burgercommissies.

De kunstraad vindt CBK Zuidoost innovatief in het denken over de kunsten. Het geeft regelmatig de ruimte aan een brede groep kunstenaars en curatoren die (soms) voor het eerst de kans krijgen te experimenteren en hun artistiek-inhoudelijke benadering neer te zetten vanuit verschillende perspectieven. Weer andere kunstenaars worden gedurende een langere periode gevolgd en krijgen de kans om regelmatig te participeren in groepstentoonstellingen.

Met alle waardering die de kunstraad heeft voor de verbinding die CBK Zuidoost tot stand brengt tussen kunst en de samenleving, kan de breedte van het publieksbereik en het tonen van hoge artistieke kwaliteit ook een spagaat vormen. De instelling moet hierin een goede balans vinden. Volgens de kunstraad is CBK Zuidoost nu op een punt beland waarop wezenlijke keuzes gemaakt moeten worden. Als het

tentoonstellingsprogramma artistiek inhoudelijk te veel beperkt blijft tot de lokale context van Amsterdam Zuidoost, doet de instelling zichzelf tekort. De kunstraad spoort CBK Zuidoost aan, zich meer te gaan verhouden tot de hele wereld.

Belang voor de stad

CBK Zuidoost laat met de aanvraag zien, dat het vanuit de stevige positie die het de afgelopen jaren heeft verworven in Amsterdam Zuidoost, de ambitie heeft om een relevante speler te worden die van belang is voor de hele stad. Dat wil CBK Zuidoost bereiken door de organisatie op het personele vlak te versterken en door in te zetten op verdieping. In het ondernemingsplan zet CBK Zuidoost zijn lijn als verbinder door, in een fijnmazig netwerk van zo'n vijftig instellingen, waaronder vele vaste samenwerkingspartners. De kunstraad spreekt zijn waardering uit voor de plannen van het Cultuur Consortium Zuidoost (CCZO), een lobbyverband met het Bijlmer Parktheater en Imagine IC, voor de toekomstige realisatie van de interdisciplinaire hybride maak- en belevingsplek SHEBANG. Naar voorbeeld van het Zuid-Afrikaanse 'the Centre for the Less Good Idea' van William Kentridge wil het CCZO met SHEBANG in de toekomst een nieuwe plek toevoegen aan het culturele ecosysteem van de stad. Veelbelovende en gevestigde makers uit velerlei disciplines maken onder de hoede van een intendant sámen nieuw werk. Inhoudelijk moet het werk reflecteren op thema's die van belang zijn voor de superdiverse samenleving. Elke projectperiode van drie maanden wordt afgesloten met een publiek event. De bezoekersaantallen zijn in de afgelopen jaren gelijk gebleven. De ambitie is om uit te groeien naar een jaarlijks publieksbereik van 20.000 bezoekers met de juiste programmering, educatieve producten en samenwerkingsverbanden, en met meer PR in het centrum van de stad. Ook wil CBK Zuidoost vaker programmering vanuit het centrum naar Zuidoost halen, nu de instelling signaleert dat steeds meer instellingen in het centrum van de stad zoeken naar verbindingen met instellingen buiten het centrum.

CBK Zuidoost zegt geen specifiek beleid te voeren op een internationaal publiek, zijnde 'niet in Nederland woonachtig'. Wel is een deel van het publiek van nature internationaal georiënteerd door familiebanden

in Suriname, Curaçao, Ghana en Nigeria. Deze internationale oriëntatie wordt ook gevoed door een gevoelde culturele verbinding met de zwarte cultuur in de VS, Zuid-Amerika en Afrika. Vanaf 2021 wil CBK Zuidoost op zoek gaan naar een nieuwe vaste partnerorganisatie afkomstig uit Ghana.

De kunstraad vindt dat CBK Zuidoost een goed onderbouwde visie heeft op educatie en goede resultaten boekt op het gebied van educatie, participatie en publieksbereik. CBK Zuidoost wil in de komende jaren educatie verder ontwikkelen met een op maat ontwikkelde leerlijn beeldende vorming voor de dertig basisscholen, drie voortgezet onderwijsinstellingen en de ROC Amsterdam-vestiging in Zuidoost. CBK Zuidoost wil blijven investeren in een nieuwe generatie kunstenaars en curatoren, mede door het opzetten van een coachingprogramma voor potentiële toekomstige curatoren. Dit als vervolg op de opgedane ervaringen van de laatste drie jaar met curatoren als Brian Elstak, Raul Balai, Priscilla MacIntosh en Claudio Ritfeld.

CBK Zuidoost heeft relevante internationale contacten en heeft de potentie om een interessante speler te worden in het internationale veld. Als gevolg van een reorganisatie bij de gemeente Amsterdam, waarbij de stadsdelen opgeheven werden, heeft CBK Zuidoost moeten verzelfstandigen, wat de instelling goed heeft gedaan. De kunstraad denkt dat nu het moment is aangebroken om een verdiepingsslag te maken en te gaan werken aan een scherpere programmering die de zelfstandige positie benadrukt. De kunstraad heeft vertrouwen dat CBK Zuidoost hiertoe in staat is.

Uitvoerbaarheid

De subsidie die de instelling vanuit het huidige kunstenplan ontvangt, loopt deels via de gemeente en deels via het AFK. Als de instelling in de Amsterdam Bis wordt opgenomen, zal aan die situatie een eind komen. De kunstraad constateert dat CBK Zuidoost meer subsidie ontvangt dan vergelijkbare instellingen in Amsterdam, doordat het een verzelfstandigde ambtelijke dienst is. Op de lange termijn zal CBK Zuidoost rekening moeten houden met een daling van het subsidiebedrag; de kunstraad gaat ervan uit dat de fondsenwerving geïntensiveerd wordt nu CBK Zuidoost een stichting is.

Het uitlenen van kunst is altijd een onderdeel geweest van het takenpakket van CBK Zuidoost, maar is in de aanvraag onderbelicht. De Amsterdamse Kunstraad constateert dat dit al lang niet meer de hoofdzaak is voor CBK Zuidoost en vindt dat de uitleen dienstbaar moet zijn aan de overige activiteiten. De collectie omvat bijna 2.000 hedendaagse werken die variëren in techniek en grootte, wat betekent dat de uitleen van CBK Zuidoost in omvang relatief klein is vergeleken met die van branchegenoten. Het aankoopbeleid heeft gerichte aandacht voor het verwerven van kunst met een interculturele beeldtaal, in onderwerp of in vormgeving. CBK Zuidoost geeft zelf aan dat de uitleen een onmisbaar instrument is voor de cultuurspreiding. Ook levert deze een bijdrage aan de inkomenspositie van kunstenaars. Onder de noemer 'annex', wil CBK Zuidoost een hybride leer-werkplek creëren in een leegstaand pand in het winkelcentrum Amsterdamse Poort. Deze tijdelijke plek moet leerlingen van het MBO College Zuidoost (afdeling Economie) de gelegenheid bieden relevante werkervaring op te doen. Tegelijkertijd kan de uitleen van CBK Zuidoost zichtbaar worden gemaakt voor een winkelend publiek. Hiermee speelt CBK Zuidoost goed in op een kans die zich voordoet (leegstand van winkelpanden) en dient de instelling tegelijkertijd de publieke zaak. De kunstraad ziet nog weinig visie op het gebied van de digitale toegankelijkheid van de collectie voor kunstuitlenen. Wat de kunstraad betreft zouden de onlineactiviteiten meer gericht kunnen zijn op uitwisseling en interactie met de ontvangers.

Diversiteit en inclusie

De programmering van CBK Zuidoost spreekt een cultureel zeer divers publiek aan. De kunstraad is positief over de aandacht die CBK Zuidoost besteedt vanuit een intercultureel perspectief aan een niet-westers publiek en merkt op dat er bij openingen sprake is van een zeer gemengd gezelschap. De kunstraad waardeert het dat CBK Zuidoost de samenleving van Zuidoost, met een Caraïbisch-Afrikaanse identiteit, als inspiratiebron omschrijft. Hierin onderscheidt CBK Zuidoost zich van andere instellingen op het terrein van de beeldende kunsten in Amsterdam. In de context van het huidige beleid wordt het werk van CBK Zuidoost relevanter

voor het algemene publiek en voor partners in dezelfde discipline, zoals Stedelijk Museum Amsterdam, die bezig zijn met een inhaalslag.

De kunstraad onderschrijft de visie van CBK Zuidoost dat er relatief weinig curatoren van kleur actief zijn in de wereld van de beeldende kunsten en hoopt dat CBK Zuidoost ook in de toekomst programma's inzet om daar verbetering in te brengen.

CBK Zuidoost opteert voor functieplek 4 in de Amsterdam Bis 2021-2024: Presentatie-instelling voor hedendaagse beeldende kunst die vanuit een duidelijke missie gericht op de inclusieve stad nieuw werk van jonge en/of nieuwe makers centraal stelt, interdisciplinair werkt, een sterke verbinding met de stad heeft en een breed en divers publiek trekt. De Amsterdamse Kunstraad adviseert, CBK Zuidoost deze functieplek toe te kennen.

Huidig	€ 678.422
Huidig 2020*	€ 684.528
Gevraagd	€ 800.940
Advies	€ 700.000

* inclusief (eenmalige) 0,9% compensatie nominaal in het jaar 2020
